

Plenum

Onsdag 26.4.2017 kl. 14.01—17.55

8. Lagmotion med förslag till lag om ändring av 185 § i utlänningslagen och 17 kap. i strafflagen

Lagmotion LM 14/2017 rd Veera Ruoho saf m.fl.

Remissdebatt

Förste vice talman Mauri Pekkarinen: Ärende 8 på dagordningen presenteras för remissdebatt. Talmanskonferensen föreslår att ärendet remitteras till förvaltningsutskottet.

Debatt

17.34 Veera Ruoho ps (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä lakialoitteessa laeiksi ulkomaalaislain 185 §:n ja rikoslain 17 luvun muuttamisesta ehdotetaan ulkomaalaislain mukaisen maahantulokiellon rikkomisesta seuraavan rangaistusmaksimin korottamista sakosta kahden vuoden vankeuteen sekä siirtämistä rikoslakiin.

Rajat ylittävistä rikollisuudesta on vuoden 2007 Schengen-liikkuvuuteen tehtyjen muutosten jälkeen tullut pysyvä ilmiö. Helsingin osalta kaikista rikoksista noin neljäsosa on ulkomaalaisten tekemiä, joten ilmiön suuruus on merkittävä.

Rajat ylittävää rikollisuutta vahvistaa ja sen torjuntaa vaikeuttaa merkittävästi maahantulokiellon rangaistusasteikon rajaaminen sakkoihin. Ulkomaalainen lähes ammatikseen rikoksia tekevä henkilö ei maksa sakkoja, eikä niitä nykyisin myöskään muunneta vankeudeksi, joten käytännössä rikos jää rankaisematta. Samasta syystä maahantulokiellolla ei ole tavoiteltua ennalta estävää vaikutusta. Tarpeellinen maahantulokiellon rikkomisen kriminalisoiva säädös ei saavuta sille asetettuja tavoitteita. Ennalta estävän ajatusmallin tulee olla keskiössä maahantulokiellon rangaistavuutta arvioitaessa.

Maahantulokiellon rikkominen on siis jatkuvassa kasvussa. Vuonna 2015 maahantulo-kieltoa rikottiin koko Suomessa 566 kertaa. Rikoslajista riippuen liikkuva rikollinen tekee helposti vuositasolla 10—30 rikosta, joten ehkäistävissä olevia rikoksia olisi ainakin 5 000—15 000 kappaletta. Todennäköisesti luku on isompi, koska vain osa maahantulo-kieltoa rikkovista jää kiinni.

Keskusrikospoliisin selvityksen perusteella saadaan käsitys maahantulo-kieltoa rikko-
vien henkilöiden lukumääristä. Lokakuussa 2013 tehdyssä selvityksessä laivalistoilta löytyi kuukauden aikana 103 maahantulo-kiellossa olevaa henkilöä. Vuositasolla tämä tarkoittaisi noin 1 200:n maahantulo-kiellossa olevan henkilön saapumista Suomeen. Todennäköisesti todellinen määrä on tätäkin suurempi, koska osa liikkuvista rikollisista ei käytä omaa nimeään tai matkustaa ilman lippua.

Tilastot osoittavat, että maahantulo-kieltoja määrätään jatkuvasti enemmän ja myös valvominen on tehokasta, koska kirjattujen rikkomusten määrä on kasvussa. Yleisen lainkuu-
liaisuuden ylläpitämiseksi olisi tärkeää, että rangaistussäännökset muutetaan pohjoismai-

Punkt i protokollet PR 43/2017 rd

selle tasolle. Kaikkein tärkein peruste on todellinen mahdollisuus ehkäistä tuhansia rikoksia. Maahantulokiellon rikkomisesta seuraava vankeusuhka olisi omiaan ohjaamaan liikkuvan rikollisen toimintaa muuhun maahan, jossa tällaista riskiä ei ole. Nykyisen tilanteen jatkuessa on valitettavasti olemassa riski, että muiden maiden rikollisuus ohjautuu samoilla perusteilla Suomeen.

Poliisi joutuu kääntymään joitakin tapauksia useita kertoja lyhyenkin ajan sisällä. Helsingin ulkomaalaispoliisin mukaan maahantulokieltoa rikotaan keskimäärin viikoittain. Tämä työllistää poliisia jo muutenkin muuttuneessa toimintaympäristössä, jossa poliisin resurssit ovat rajalliset. Kiellon rikkomista seuraavat sakot eivät toimi pelotteena, sillä poliisin antamia sakkoja ei voida muuntaa vankeudeksi ja niiden periminen on ulkomailla asuville hankalaa. Erityisen huolestuttavaa on, että kieltoa rikkovat useimmiten sellaiset henkilöt, joille maahantulokielto on määrätty heidän tekemiensä rikosten takia. Rangaistusmaksimin muuttaminen maahantulokiellon rikkomisesta sakosta vankeuteen lisää tehokkuutta, kun samalla pohjoismaisten esimerkkien mukaisesti henkilö voitaisiin määrätä kärsimään rangaistusta omassa kotimaassaan.

Suomen rangaistusasteikon maahantulokiellon rikkomisen osalta tulisi olla yhtenäinen muiden Pohjoismaiden kanssa. Niissä maahantulokiellon rikkomisesta voidaan tuomita vankeuteen 1—3 vuodeksi.

Arvoisa puhemies! Esimerkki: Eilen MTV julkaisi uutisen otsikolla "Maahantulokielto ei virolaisia murtovarkaita estänyt — oven väliin työnnetty tikku kertoi, oliko asunnossa käyty". Espoon käräjäoikeus tuomitsi kaksi virolaismiestä vajaan neljän vuoden vankeuteen Espoossa ja Pirkanmaalla, ja heidät tuomittiin nyt kaikkiaan 11 törkeästä varkaudesta ja kahdesta varkaudesta. Toinen näistä tuomituista oli jo aiemmin tuomittu murtosarjoista ja määrätty maahantulokieltoon. Myös toinen nyt tuomittu on aiemmin tuomittu. Hänen taustaltaan löytyy Malmin Korupajan törkeä ryöstö. — Tämä oli vain yksi esimerkki tästä ilmiöstä, mikä liittyy tähän rajat ylittävään rikollisuuteen, ja varsinkin asuntomurrot ovat aika usein näissä yleisimpiä rikoksia.

17.40 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Tämä on tarpeellinen ja kannatettava lakialoite. Siinä ehdotetaan ulkomaalaislain mukaisen maahantulokiellon rikkomisesta seuraavan rangaistusmaksimin korottamista sakosta kahden vuoden vankeuteen sekä teon siirtämistä rikoslakiin. Edustaja Ruoho hyvin totesikin, että sakolla ei ole käytännön merkitystä näissä tapauksissa, etenkin kun muuntorangaistusta ei tällä hetkellä ole käytössä. Itse lisäisin myös sen, että kun rangaistusmaksimi kasvaa, niin myös keinot rikoksen selvittämiseen paranevat sen myötä. Ehdotuksen perusteissa hyvin sanotaan, että maahantulokiellon rikkomisesta seuraava vankeusuhka olisi omiaan myös ohjaamaan liikkuvan rikollisen toimintaa pois Suomesta. Tämäkin on varmasti totta, koska rikokset tehdään siellä, missä se parhaiten kannattaa, ja jos vankeus on tuomiona, niin silloinhan se ei kannata niin hyvin kuin siellä, missä sitä vankeutta ei saa.

Nythan tilanne on se, että maahantulokieltoa pidetään aivan yleisesti pilkkanaan. Samat henkilöt voivat jäädä kiinni kymmeniä kertoja laittomasta maahantulosta, ja he vain tulevat uudestaan laittomasti maahan. Vapaata liikkuvuutta käytetään härskisti hyväksi. Voi jopa sanoa, että missä EU, siellä rikollisten vapaa liikkuvuus. Näin ei voi jatkaa.

17.41 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Kuten edellä puhuneet edustajat ovat jo todenneet, edustaja Ruohon lakialoite koskee ulkomaalaislain 185 §:n ja rikoslain 17 luvun

Punkt i protokollet PR 43/2017 rd

muuttamista maahantulokiellon rikkomisesta seuraavan rangaistusmaksimin korottamiseksi sakosta kahden vuoden vankeuteen. Se toteutuessaan mitä todennäköisimmin vähentäisi selvästi maahantulokiellon saaneiden henkilöiden saapumista uudelleen Suomeen.

Kuten tässä lakialoitteessa todetaan, muun muassa Helsingin alueella näitä maahantulo-kieltoja rikotaan keskimäärin viikoittain. Vuonna 2015 maahantulokieltoa rikottiin koko maassa vähintään 566 kertaa, mikä tietenkin kuormittaa poliisin jo nyt rajallisia resursseja hyvin paljon rikosten määrän lisääntyessä. Onhan suuri osa näistä maahantulokiellon saaneista henkilöistä ammatikseen rikoksia tehtailevia henkilöitä.

Myös hallituksen tekemissä maahanmuuttopoliittisissa linjauksissa on todettu ja niihin on kirjattu, että Suomen käytännöt muutetaan vastaamaan monelta osin vähintään verrokimaiden tasoa.

Arvoisa puhemies! Näillä perusteilla ja muillakin perusteilla, joita tässä lakialoitteessa on mainittu, edustaja Ruohon lakialoite on hyvin kannatettava.

17.43 Veera Ruoho ps: Arvoisa puhemies! Minä vielä viittaan näihin muitten Pohjoismaiden rangaistusasteikkoihin: maksimirangaistus on Ruotsissa 1 vuosi, Norjassa 2 vuotta, Tanskassa 3 vuotta. Tosiaankin tässä vertailussa Suomi on ainoa maa, jossa rangaistus on vain sakkoa.

Maahantulokiellon rikkomisen ei tarvitse olla erityisen ankarasti rangaistu, lähtökohtaisesti jo 2—4 kuukauden tosiasiallinen vankeusrangaistus on merkittävä uhka ja viivytys rikoshyödyn saavuttamiselle ohjaten rikollista toimintaa pois Suomesta. Jotta tosiasialliset vankeusrangaistukset toteutuisivat, rangaistusmaksimin tulisi käytännössä olla 2 vuotta vankeutta. 2 vuotta olisi myös pohjoismaisen rangaistuskäytännön keskiarvon mukainen ja siten linjassa.

Arvoisa puhemies! Voimassa olevan rangaistusasteikon rajaaminen sakkoihin rajaa esitutkintaviranomaisten käytettävissä olevia tutkintakeinoja. Laajemmalla rangaistusasteikolla useat pakkokeinot olisivat käytettävissä esitutkinnassa. Pakkokeinot mahdollistaisivat nykyistä paremmin muun muassa laittoman maahantulon järjestämisen paljastamisen. Nykyisessä liikkuvan rikollisuuden ja huomattavasti kasvaneen maahantulon viitekehyksessä rikostutkinnan tehostaminen olisi hyvin perusteltua. Koska säännönmukaisia rajatarakastuksia ei ole, sisämaassa tapahtuvan ulkomaalaislain noudattamisen valvonnan ja siihen liittyvän rikostutkinnan tulee olla tehokasta.

Arvoisa puhemies! Uusi ankarampi säädös lisäisi jonkin verran vankien määrää mutta todennäköisesti vain joillakin kymmenillä. Lainsäädännön tärkein merkitys on sen ennalta estävä tavoite, sillä rajat ylittävä rikollisuus on harkittua ja suunnitelmallista toimintaa. Liikkuvat rikolliset pyrkivät suuntaamaan toimintansa sellaisiin paikkoihin, joissa ei ole riskiä joutua vankilaan pelkästään maahantulon johdosta eikä samalla menettää taloudellista hyötyä. Tässä mielessä Suomi on houkutteleva rikosten tekemisen kohdemaaksi juuri alhaisen [Puhemies koputtaa] rangaistusasteikon takia. Oletettavasti osa maahantulokiellossa olevista jättäisi saapumatta Suomeen, mikäli rangaistusasteikko olisi ankarampi.

17.45 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Maahantulokiellon rikkomisesta seuraavat sakot eivät toimi. Rikoksia jatkuvasti tekevien maahantulokiellon rikkojien rangaistuksia pitää tiukentaa. Edustaja Ruoho on ammatiltaan myös poliisi ja varmasti tehnyt tämän lakialoitteen poliisityökokemuksensa perusteella. Aloite on kannatettava.

Punkt i protokollet PR 43/2017 rd

Riksdagen avslutade debatten.

Riksdagen remitterade ärendet till förvaltningsutskottet.